

AZ 1 SZÁZALÉKOS IPARÚZÉSI ADÓMÉRTÉK ALKALMAZÁSÁNAK SZABÁLYAI, ÉRVÉNYESÍTÉSE A BEVALLÁSBAN

A mikro-, kis- és középvállalkozások számára legfeljebb 1 százalékos lehet az iparüzési adó mértéke 2021-ben. E cikk bemutatja, hogy mi a kedvező szabály lényege, mely vállalkozó jogosult a kedvezményes adómérték alkalmazására, s mindennek milyen uniós állami támogatási összefüggései vannak, s mik a teendők ezekkel kapcsolatban a bevallás kitöltése során.

KANYÓ LÓRÁND

a Pénzügyminisztérium Jövedelemadók és Járulékok Főosztályának osztályvezetője

A CSÖKKENTETT ADÓMÉRTÉK ÉS JOGSZABÁLYI HÁTTERE

2020. december 23-ai hatálybalépéssel alkotta meg a Kormány a koronavírus-világjárvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében szükséges egyes intézkedésekről szóló 639/2020. (XII. 22.) Korm. rendeletet (a továbbiakban: Korm. rendelet), veszélyhelyzeti kormányrendeletként. Ez megfogalmazta, hogy bizonyos iparüzési adóalany-csoport számára a 2021. évben végződő (a tevékenységét 2021-ben kezdő vállalkozó esetén a 2021. évben kezdődő) adóévben az iparüzési adó mértéke legfeljebb 1 százalékos lehet, függetlenül attól, hogy az önkormányzat rendelete szerinti adómérték ettől mennyivel magasabb. E rendelethez társult a 640/2020. (XII. 22.) számú kormányrendelet, amely rendelkezett a csökkentett adómérték uniós állami támogatási szabályokkal való összeegyeztethetőségéről, az önkormányzati rendeleti mértéktől alacsonyabb adómérték miatti állami támogatás ún. átmeneti támogatásként való elismerésének feltételeiről. Később e kormányrendeletek módosultak, majd 2021. december 31-ével hatályukat veszítették, mert szabályaik – átmeneti rendelkezéseként – a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvénybe (a továbbiakban: Htv.) épültek be [Htv. 51/L. §-51/O. §]. A jogszabályi változások mindazonáltal a kedvező szabály lényegét nem érintették. A módosítá-

tások az uniós állami támogatási szabályok változásával (az átmeneti támogatás-nyújtás végső határidejének 2021. június 30-ról 2022. június 30-ra való meghosszabbításával és keretének növelésével) voltak összefüggésben.

Annak ellenére, hogy a csökkentett adómérték kedvező a vállalkozó számára, valójában kógens szabály, ha a vállalkozás a Htv. szerinti mikro-, kis és középvállalkozás, akkor e mértékkel kell adóját kiszámítani.

AZ 1 SZÁZALÉKOS ADÓMÉRTÉK SZEMÉLYI HATÁLYA

A Htv. 51/L. § (1) bekezdése értelmében az a vállalkozó (iparüzési adóalany) alkalmazhatja a csökkentett adómértéket, amelyik a kis- és középvállalkozásokról,

főösszeg értékhatár legfeljebb 4 milliárd forint.

A Htv. tehát az alacsonyabb adómérték igénybevételére jogosultak meghatározásánál a KKV törvény rendelkezései szerinti mikro-, kis- és középvállalkozók köréből [KKV törvény 3. § (1)] indul ki. A KKV törvény szerint ide tartozik az a vállalkozó, amelynek 250 főnél kevesebb a foglalkoztatottai száma és nettó árbevétele legfeljebb 50 millió euró vagy a mérlegfőösszege legfeljebb 43 millió euró. A Korm. rendelet és a Htv. hivatkozott normaszövege értelmében a csökkentett mértékre való jogosultság megítélésénél csak annyiban kell és lehet eltérni a KKV törvény szabályaitól, amennyiben ezt a Htv. rögzíti, illetve lehetővé teszi (ezt jelenti az „azzal felel meg” fentebb kiemelt szövegrész). Az eltérés a vállalkozó nettó árbevétele vagy a mérlegfőösszege összegére vonatkozik, melyet a 2021-ben végződő (2021-ben tevékenységét kezdő vállalkozó esetén 2021. évben kezdődő) adóévre kell vizsgálni (ez a naptári évtől eltérő üzleti évet választó vállalkozó esetén a 2020-ban kezdődő adóév). A kedvező szabályra jogosultak csoportja tehát szűkebb, mint a KKV törvény szerinti mikro-, kis- és középvállalkozások köre.

A KKV törvényre utalás azt is jelenti egyben, hogy a KKV törvény szerinti kapcsolódó vállalkozások [KKV törvény 4. § (3)-(5)] és a partnervállalkozások [KKV törvény 4. § (2)] adatainak összeszámítását előíró rendelkezést [KKV törvény 5. § (6)-(7)] a kedvező szabály igénybe-

A 2021. évben
végződő adóévben
az iparüzési adó
mértéke legfeljebb
1 százalékos lehet.

fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: KKV törvény) szerinti mikro-, kis- és középvállalkozássá minősítés feltételeinek azal felel meg, hogy esetében a KKV törvény 3. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott nettó árbevétel vagy mérleg-

vételére való jogosultság vizsgálatakor is alkalmazni kell. Tehát, ha két 3-3 milliárd forint árbevételű vagy mérlegfőösszegű vállalkozó kapcsolódó vállalkozásnak számít (például egyik vállalkozás a másik többségi részesedésével bír), akkor egyikőjük sem veheti igénybe a csökkentett adómértéket. Hasonló módon érvényesül az a KKV törvény szerinti rendelkezés is, miszerint nem lehet kedvezményezett az a vállalkozó, amelyben az állam vagy az önkormányzat közvetett vagy közvetlen tulajdoni részesedése együtt vagy külön-külön meghaladja a 25 százalékot.

Abban az esetben ugyanakkor, ha egy vállalkozó nettó árbevétele a 4 milliárd forintot nem éri el, de a mérlegfőösszege meghaladja a 4 milliárd forintot, vagy épp fordítva, akkor jogosult a kedvezményes adómértékre, lévén a Htv. vagylagos feltételként tűzi az összeghatárt a két mutatónál. A nettó árbevétel alatt a KKV törvény szerinti nettó árbevétel kell érteni (ami a beszámoló szerinti nettó árbevétel, egyéni vállalkozó esetén a bevallott, nyilvántartott személyi jövedelemadóról szóló törvény szerinti bevétel), mert a hivatkozott rendelkezés kifejezetten a KKV törvény szerinti nettó árbevételre utal.

Lényeges még, hogy a KKV törvény 5. § (3) bekezdése alapján a vállalkozó KKV törvény szerinti minőségét 2021.

év egészében nem befolyásolja, ha 2021. év közben olyan változás következik be (például már nem lesz kapcsolódó vállalkozás), amely esetlegesen a KKV törvény szerinti besorolását megváltoztatná (megfelelne a KKV státusznak).

A CSÖKKENTETT ADÓELŐLEGRŐL SZÓLÓ NYILATKOZATTÉTEL

Sokszor merül fel kérdésként, hogy igénybe vehető-e a legfeljebb 1 százalékos adómérték, ha a vállalkozó 2021-ben nem tett az iparűzési adóelőlegre vonatkozó nyilatkozatot (21NYHIPA) a Korm. rendelet 2. § (4) bekezdése szerint. A nyilatkozat-tétel kötelezettséget a Korm. rendelet kifejezetten a Korm. rendelet 2. § (1) bekezdése alkalmazása, azaz az 50 százalékos adóelőleg-fizetés feltételeként fogalmazta meg, s nem a Korm. rendelet 1. § szerinti kedvezményes adómérték igénybevétele feltételeként. Bár a nyilatkozatban rögzíteni kellett, hogy a kedvezményes mérték jelentette állami támogatást átmeneti támogatásként kívánja a vállalkozó igénybe venni és a támogatás igénybevétele egyéb kötelmeit is vállalnia kellett, e nyilatkozat valójában csak előzetes kötelezettségvállalás volt azon körülményre tekintettel, miszerint az átmeneti támogatást az uniós szabályok értelmében eredetileg (2020-ban) csak 2021. június 30-ig lehetett igénybe venni. Ettől füg-

getlenül is előfordulhatott, hogy a vállalkozás – múltbeli árbevétel vagy mérlegfőösszeg adatai alapján – nem volt jogosult az iparűzési adóelőleg felezésére, de a 2021. évi nettó árbevétel vagy mérlegfőösszeg közül az egyik már 4 milliárd forint alatt van, így a kedvezményes mértékre jogosultságot szerzett (miképp ennek ellenkezője is előfordulhat). A nyilatkozat-tétel elmaradása tehát nem záró oka az 1 százalékos adómérték alkalmazásának, valójában az előleg-mérséklés és az alacsonyabb mérték alkalmazása két külön jogintézmény.

UNIÓS JOGI ÖSSZEFÜGGÉSEK

A csökkentett adómérték az uniós állami támogatásokra vonatkozó szabályai értelmében állami támogatást valósít meg. Ennek oka az, hogy egyfelől az adórendszeren keresztül az állam vagy az önkormányzat által a vállalkozónak nyújtott vagyoni előny is állami támogatás. Másfelől pedig az, hogy a szabályozás szelektív, mert az azonos vagy lényegileg azonos ténybeli és jogi helyzetben lévők, azaz a közel azonos árbevételű, mérlegfőösszegű iparűzési adóalanyok között különbséget tesz (más az adójogi megítélése annak a vállalkozónak, amelynek nettó árbevétele 1 forinttal több, mint 4 milliárd forint azon vállalkozóhoz képest, mint amelynek 1 forinttal a küszöbérték alatt van, miközben a két vállalkozó hely-

zete ugyanaz). Ezért a Htv. (korábban vezérszabályhelyzeti kormányrendelet) az összegegyeztetetthez akként teremti meg az uniós szabályokkal, hogy a kedvező szabály támogatástartalmát 2021. év egészére átmeneti támogatásnak tekinti. Az átmeneti támogatást lehetővé tevő uniós keretszabály az „Állami támogatási intézkedésekre vonatkozó ideiglenes keret a gazdaságnak a jelenlegi COVID-19-járvánnyal összefüggésben való támogatása céljából” című, 2020. március 19-i, 2020/C 91 I/01 számú európai bizottsági közlemény. Ez persze nem jelenti azt, hogy a támogatást egyéb bevételként kellene elszámolni a számvitelben.

Az átmeneti támogatás támogatástartalma a 2021. évben végződő (2021-ben kezdő vállalkozó esetén a 2021-ben kezdődő) adóév adóalapjának valamint az önkormányzati adómérték és az 1 százalékos adómérték különbözetének szorzatával egyezik meg [Htv. 51/N. § (3)]. Például: ha a 2021. adóévi adóalap 1000 egység, az önkormányzati adórendeleti mérték 1,7 százalék, akkor a támogatástartalom: $1000 \text{ egység} \cdot (1,7\% - 1\%) = 7 \text{ egység}$. A támogatástartalom összegét – az uniós szabályoknak megfelelően, s azért, hogy a vállalkozó támogatási keretének összegét követni tudja – az illetékes önkormányzati adóhatóság a 2021. adóévi bevallás benyújtását követő hónap utolsó napjáig, egyszerűsített iparűzési adóalap-megállapítást választó KATA alany esetén 2022. február 28-ig vizsgálja [51/N. § (7)].

A támogatás igénybevétele ugyanakkor nem lehetséges azon, az európai uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatásokkal kapcsolatos eljárásról és a regionális támogatási térképről szóló 37/2011. (III. 22.) Korm. rendelet 6. §-a szerinti nehéz helyzetben lévő vállalkozó számára, amelyik 2019. december 31-én felszámolási eljárás vagy csődeljárás alatt állt vagy megmentési célú kölcsönt, szerkezetátalakítási támogatást kapott [51/O. § (1)-(2)]. Az átmeneti támogatás összege összesen (más jogcímű támogatásokkal együtt) főszabály szerint legfeljebb 2,3 millió euró lehet (mezőgazdasági ágazatba tartozónál 290 000 euró, halászat, akvakultúra ágazat esetén 345 000 euró) [Htv. 51/O. § (3)-(5)].

A támogatási korlátok miatt egyébként előfordulhat, hogy bár a Htv. 51/L. § (1) bekezdés alapján a vállalkozó jogosult lenne az 1 százalékos adómérték alkalmazására, azonban azt részben vagy egészben nem veheti igénybe (más jogcímen kapott szintén átmeneti támogatásnak számító támogatást, s elérte a támogatási maximumot).

A KEDVEZMÉNYES MÉRTÉK ÉRVÉNYESÍTÉSE A BEVALLÁSON

A 2021. évről szóló bevallás kitöltése során az 1 százalékos adómérték érvényesítéséhez a nyomtatvány I. Bevallás jellege elnevezésű blokk 10. sorában kell jelölni a Htv. 51/L. § (1) bekezdés szerinti mikro-, kis- és középvállalkozás státuszt, azaz azt, hogy a vállalkozó megfelel a Htv-ben foglalt, előzőek szerint részletezett kritériumoknak. E tény akkor is kell jelölni, ha a vállalkozó a támogatási szabályok (korlátok) alkalmazása miatt csak részben vagy egyáltalán nem használhatja ki az 1 százalékos mérték jelenléte állami támogatást.

A csökkentett adómérték az uniós állami támogatásokra vonatkozó szabályai értelmében állami támogatást valósít meg.

Az adókedvezmények, adócsökkentő tételek levonása előtti, számított adóösszeget a bevallás VII. blokkja 16. sorában kell feltüntetni. E sor két alsorra tagozódik, a 16. sor vagy a 16.1 sorban vagy a 16.2 sorban lévő értékét veszi fel. A 16.1 sor az önkormányzati adórendeleti adómérték szerint számított adóösszeg (amit mindenképp kell tölteni), a 16.2 sor pedig a csökkentett adómértékkel számított adóösszeg. A 16.1 sorban szereplő összeggel akkor egyezik a 16. sor összege, ha a vállalkozó nem jogosult a csökkentett adómérték alkalmazására (nem jelölt az I. blokkban a 10. sornál), vagy az önkormányzati adómérték nem több, mint 1 százalék, a 16.2 sor értéke pedig akkor

jelenik meg, ha a vállalkozó jelölte státuszát az I. blokk 10. sorában.

A 16.2 sor összege jellemzően a 15. sorban feltüntetett (2021. adóévi) adóalap és az 1 százalékos mérték szorzata. Csekély valószínűséggel lehetséges azonban, hogy a vállalkozó már részben vagy egészben kimerítette az átmeneti támogatási keretét. Ekkor ebben a sorban a fennmaradó támogatási keretösszeg feletti résszel növelni kell az 1 százalékos mértékkel számított adóösszeget, legfeljebb azonban – a támogatási keret kimerülése esetén – az önkormányzati adómértékkel számított adóösszeg erejéig. Például, ha a 2021. évi adóalap 1000 egység, az önkormányzati adórendeleti mérték 2 százalék, a fennmaradó (igénybe vehető) támogatási keret pedig 6 egység, akkor a 10 egység támogatástartalomból csak 6 egységet vehet figyelembe, a másik 4 egységgel növelni kell a 10 egység adót, így a 16.2 sorban 14 egység adót kell feltüntetni.

Az egyszerűsített adóalap-megállapítást alkalmazó KATA-alany vállalkozónak csak akkor kell bevallást benyújtania és a 16. sorban (annak alsóiban) összeget feltüntetnie, ha egyéb ok miatt bevallásbenyújtásra kötelezett (például önkormányzati kedvezményt kíván érvényesíteni).

AZ ELŐLEG BEVALLÁSA, FIZETÉSE 2022-BEN

Fontos, hogy a 2021. évről szóló iparűzési adóbevallásban az adóelőleget a két esedékességi időpontra (2022. szeptember 15-re és 2023. március 16-ra) az önkormányzati adórendeleti mértékkel számított adó alapulvételével kell bevalani a Htv. 51/M. § (1) bekezdése alapján. Ugyanakkor, szintén e rendelkezés alapján lehetőség van a 2022. évi esedékességű már bevallott (2022. március 16-ai) és 2022. szeptember 15-ére bevalandó előleg felezésére. Ehhez – ellentétben az előző évvel – újabb nyilatkozatot sem kell tennie annak, aki már 2021-ben tett ilyen nyilatkozatot az állami adóhatóságon keresztül. 2022. február 25-ig azonban ki kellett tölteni a 22NYHIPA nyomtatványt annak a vállalkozónak, amelyik 2021-ben nem nyilatkozott (azt elmulasztotta vagy új székhelyet, telephelyet nyitott).